

Türkiye'deki Afgan Sığınmacılar ve Medya Temsilleri Bağlamında Görüşleri¹

Hilal Erol² ve Filiz Göktuna Yaylacı³

Öz

Bu araştırma, Türkiye'de zorunlu göç ve entegrasyona ilişkin alanyazında genel olarak daha az görünür olan Afgan sığınmacılar üzerine odaklanmıştır. Bu araştırmanın amacı Afgan sığınmacıların medya temsillerini ve Afgan sığınmacıların bu temsiller hakkındaki görüşlerini irdelemektir. Nütel bir araştırma olarak desenlenen bu çalışmada veriler, gazete haberlerinin incelenmesi ve Afgan sığınmacılarla yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Amaçlı örneklem yoluyla belirlenen haberler, eleştirel söylem analizi ile çözümlenmiştir. Çalışmanın saba boyutunda Konya ilinde yaşayan 28 Afgan sığınmacı ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular çalışma grubundaki gazetelerde son yıllarda Afgan sığınmacılara ilişkin haberlerin sayılarında artış olduğunu göstermiştir. Bulgulara göre Afgan sığınmacılar haberlerde genel olarak olumsuz nitelikte temsil edilmektedir. Katılımcıların medyada temsillerine ilişkin görüşleri ise genellikle haberleri takip edip etmeme durumuna göre şekillenmektedir. Katılımcıların medyayı takip etmemelerinin temel nedenleri olarak dil yoksunluğu ve psikolojik olarak etkilenme ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu göç; Afgan; şartlı mülteci; sığınmacı; medya temsilleri

ABSTRACT IN ENGLISH

Media Representations of Afghan Refugees in Turkey from Afghan Refugees Perspective

This research focuses on Afghan asylum seekers, who are generally less visible in the literature on forced migration and integration in Turkey. The aim of this research is to examine the media representations of Afghan refugees and the views of Afghan refugees about these representations. In this study, which was designed as a qualitative research, the data were obtained by examining newspaper news and interviews with Afghan refugees. The news, determined through purposeful sampling, were analyzed by critical discourse analysis. In the field dimension of the study, in-depth interviews were conducted with 28 Afghan refugees living in Konya. The data obtained from the interviews were analyzed descriptively. The findings of the study showed that the number of news about Afghan refugees in the newspapers in the study group has increased in recent years. According to the findings, Afghan refugees are generally represented negatively in the news. The views of the participants on their representation in the media are generally

¹ Bu makale, "Türkiye'de Afgan Sığınmacı Olmak: Medyadan ve Sahadan Yansımalar" başlıklı yüksek lisans tezinden derlenerek üretilmiştir.

² Hilal Erol, Türkiye. E-mail: hilalerol.tr@gmail.com

³ Filiz Göktuna Yaylacı, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Türkiye. E-mail: fgoktuna2@yahoo.com

shaped by whether they follow the news or not. Language deprivation and being psychologically affected were stated as the main reasons why the participants did not follow the media.

Keywords: *Forced migration; Afghan, conditional refugee; asylum seeker; media representations*

Giriş

2020 yılının sonlarında yayınlanan BMMYK (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) raporuna göre dünyada zorla yerinden edilenlerin sayısı 82,4 milyona yükselmiştir. 2019 yılında ise yüzde 4 artışla 79,5 milyon kişiye ulaşmıştır (UNHCR, 2021a). Bu sayının 20,7 milyonunu mülteciler, 48 milyonunu ülke içinde yerinden edilenler ve 4,1 milyonunu sığınmacılar oluşturmaktadır. Söz konusu rapor incelendiğinde dünyada en çok göç veren ülkelerin Suriye (6,7 milyon), Venezuela (4 milyon), Afganistan (2,6 milyon), Güney Sudan (2,2 milyon) ve Myanmar (1,1 milyon) olduğu görülmektedir. Savaş, şiddet, zulüm ve insan hakları ihlallerinden kaçanların büyük çoğunluğuna kriz bölgelerine komşu olan düşük ve orta gelirli ülkeler ev sahipliği yapmaktadır. BMMYK' nin raporuna göre Türkiye son 7 yıldır 4 milyon düzensiz göçmen ile dünya genelinde ilk sırada yer almaktadır (UNHCR, 2021a). Türkiye'yi, Pakistan (1,4 milyon), Uganda (1,3 milyon) ve Almanya (1,2 milyon) takip etmektedir.

1980'li yıllardan itibaren giderek artan yoğunlukta kitlesel göçlere tanıklık eden günümüz dünyasında Türkiye de çok boyutlu ve çok katmanlı bir göç sürecine dâhil olmuştur (Göktuna Yaylacı, 2017, s.3). Türkiye, Orta Doğu ve Asya'nın farklı bölgelerinden genellikle savaş, iç karışıklık, etnik baskı gibi çeşitli güvenlik kaygıları ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan göç akınlarının etkisiyle göç dinamikleri dönüşüm geçiren bir ülke konumundadır. UNHCR'nin 31 Ağustos 2021 itibarıyla yayınlanan raporuna göre Türkiye'de geçici koruma altında 3,6 milyon Suriyeli sığınmacı ve 330,000'in üzerinde uluslararası koruma başvuru ve statü sahibi bulunmaktadır (UNHCR, 2021b). Göçler büyük ölçüde Suriye, Afganistan, Irak, Türkmenistan ve İran gibi uzun yıllardır karışıklık yaşanan ülkelere gerçekleşmektedir.

2020 yılı BMMYK verilerine göre Türkiye'de 170 bin civarında kayıtlı Afgan sığınmacı⁴ bulunmaktadır, ancak bu sayının 2021 yılında yaşanan göçler sonucu arttığı tahmin edilmektedir. 1979 yılından itibaren savaş, iç karışıklıklar, siyasi belirsizlikler başta olmak üzere ekonomik nedenlere de dayanan ve yıllardır süren göç hareketleri Afgan sığınmacılar özelinde "kritik bir hayatta kalma stratejisi" olarak şekillenmiştir (Geyik Yıldırım, 2018, s. 143).

Türkiye ve Afganistan göç sürecinin 1980'li yılların başlarına dayandığını söylemek mümkündür.

Afganistan'dan Türkiye'ye yönelen göçler günümüzde de devam etmektedir. GİGM'e (2021) göre düzensiz göçmenlerin içinde en büyük oran Afganistan uyruklu düzensiz göçmenlere aittir. Düzensiz göçmen sayılarında Afgan sığınmacıların (49,952) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Diğer yandan, uluslararası koruma başvurusu yapan sığınmacı grubunda da Afgan sığınmacılar 22,606 kişiyle ilk sırada yer almaktadır. Bu oranların resmi verilerle yansiyabilen sayılardan oluştuğu bilinmekte, kayıt dışı Afgan sığınmacıların söz konusu oranları büyük ölçüde etkileyeceği de tahmin edilmektedir.

⁴ Bu çalışma boyunca 2013- YUKK kararlarına paralel olarak anlam bütünlüğü ve kapsayıcılığı açısından Türkiye'de bulunan Afganistan uyruklu vatandaşlardan söz edilirken "sığınmacı" kavramı kullanılacaktır.

Eryurt ve Koç'a (2017, s. 20) göre Türkiye'de bulunan Afgan sığınmacılar 1) Düzenli göç kapsamında çalışma, eğitim vb. nedenlerle gelenler, 2) Türkiye'ye göç eden ve halen uluslararası koruma başvurusu sahibi Afganistan göçmenleri, 3) İki grubun da dışında kalan, düzensiz göç yoluyla Türkiye'ye göç eden ve geri gönderme merkezlerinde bulunan Afganistan uyruklular olmak üzere üç başlık altında gruplandırılabilir. Afgan sığınmacıların Türkiye'yi tercih etmelerinin en önemli nedeninin hedef ülke olarak konumlandıkları Avrupa ve Amerika'ya geçiş sürecinde transit ülke olarak görmeleri olduğu söylenebilir. İkinci en önemli nedenin ise ülkelerinde yıllar süren istikrarsızlık nedeniyle kamu düzeninde görülen altyapı yetersizliği ve eğitim olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla, Afgan sığınmacılar için Türkiye, göç rotasında amaçsal ve araçsal bir konumdadır (Doğan vd., 2020; İçduygu & Aksel, 2012).

Afgan sığınmacıların Türkiye'ye gelişleri 2016-2019 yılları arasında yoğunlaşmıştır. Türkiye ve Avrupa Birliği'nin yaşamış olduğu sınır gerilimi yoğunluğun nedeni olarak görülmektedir. Bu dönemde AB'nin Türkiye'de bulunan sığınmacılarla ilgili yardım fonlarını karşılamaması nedeniyle politik düzeyde bir gerilim yaşanmıştır. Söz konusu gerilim neticesinde Türkiye, ülkede bulunan sığınmacıların diğer ülkelere geçişlerini durdurmaya yönelik bir girişimde bulunmayacağını ve sınır kapılarında denetimini yeniden değerlendireceğini belirtmiştir. 2018 yılında ikincisi yaşanan sınır geriliminde, sınır kapılarında Suriyeli sığınmacılar yerine Afgan sığınmacıların öne çıkması Türkiye'deki ikinci büyük sığınmacı grubunun daha fazla gündeme gelerek tanınmasına neden olmuştur. Yunanistan kaynaklarına göre sınırda bulunan ve ülkeye girmeye çalışırken yakalanan sığınmacıların yüzde 64'ü Afgan sığınmacılardan oluşmaktadır (http-1). Avrupa'ya geçişlerdeki yoğunluğu değerlendiren çalışmalar genellikle Afgan sığınmacıların Türkiye'ye entegre olamadığı üzerinde fikir birliğine varmışlardır (MMC, 2020).

Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya, Almanya ve Kanada gibi ülkelerde yapılan araştırmalarda Afgan sığınmacıların sosyal sorunları, Afganistan'da yaşanan savaşların farklı etnik kökenlerden gelen Afgan mülteciler üzerindeki etkileri, sığınmacıların göç deneyimleri, toplumsal cinsiyet, kimlik, Afgan sığınmacıları psikolojik ve fiziki sağlıkları, Afgan mülteciler ulusötesi ilişkiler ve toplumsal kabul ve uyum gibi konulara odaklanılmıştır (Lipson, JG&Omidian, 1997; Mghir & Raskin, 1999; Omidian, 1994; Rostami-Povey, 2007; Fiddian-Qasmiyeh & Qasmiyeh, 2010; Gladwell & Elwyn, 2012; Omeri vd., 2006; Yaser vd., 2016; Slewa-Younan, 2017; Muller, 2008; Stack & Iwasaki, 2009; Alemi vd., 2017).

Türkiye'deki araştırmalar ise genel olarak Afgan sığınmacıların yasal statülerinden kaynaklanan uyum ve entegrasyon süreçlerine (Yeşil, 2020; Sallan-Gül vd., 2020) odaklanmıştır. Bu doğrultuda Afgan sığınmacıların uluslararası koruma başvurusu yapmış olmaları ve çalışma izinlerinin bulunmaması üzerinde yoğunlukla durulmuştur. Bu süreçlere bağlı olarak eğitim alanındaki çalışmalar da önemli bir yere sahiptir. Afgan sığınmacı çocukların eğitime katılımı ve eğitimin etkileri (Doğan, 2019; Türe vd., 2020; Bozkurt vd., 2020) bağlamında çalışmalar yapılmıştır. Bu süreçlerle birlikte değerlendirilen toplumsal kabul ve kimliklenme (Kaya, 2015) çalışmaları da alanyazında yer almıştır. Çalışmalar (MMC, 2020; Doğan vd., 2020; Yeşil, 2020; Geyik Yıldırım, 2020) göz önüne alındığında, dil bariyeri, sosyal ekonomik koşulların yetersizliği ve düzensiz göç yoluyla gelmiş kağıtsız göçmenlerin oranları gibi konular dikkat çekmektedir. Bulgulara göre Afgan sığınmacıların etnik çeşitlilikleri nedeniyle gruplar arası dil farklılıklarının görülmesi entegrasyon sürecinde etkili olmaktadır. Afgan sığınmacıların, çoğunlukla 15- 40 yaş arası erkeklerden oluşması, amaçlarının Türkiye yerleşmek değil Avrupa'ya öncü olarak gitmeyi ve ailelerini de yanlarına almayı hedefleyen gruplar olması, kitlesel bir göçü temsil etmediklerinden kamuoyunda fazla yer almamaları gibi saptamalar öne

çıkmıştır. Bu durum, sınır dışı edilme korkusu nedeniyle Afgan sığınmacıların iletişime kapalı olmasına ve resmi kanallar aracılığıyla taleplerini iletememelerine neden olmaktadır (MMC, 2020). Bozok ve Bozok'un (2020) Kovid-19 pandemisi ve ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik dönüşümleri göç bağlamında değerlendiren çalışması ise İstanbul'da yaşayan kayıtdışı Afgan sığınmacılara odaklanmıştır. Söz konusu çalışma göçmen emeği piyasasının daha zorlu koşulları yeniden ürettiği; virüs endişesinden ziyade politik ve toplumsal korkuları arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Afgan sığınmacıların medya temsillerine odaklanan çalışmaların sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Çoğunlukla Suriyeli sığınmacılar bağlamında yapılan çalışmalarda, haber sunumlarının ekonomik yük, kriminalize edilme ve genelleştirme gibi olumsuz temsiller üzerinden sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kolukırık, 2009; Göktuna Yaylacı, 2017; Öztürk, 2019). Göç ve medya bağlamında yer alan araştırmalarda ulaşılan sonuçlara göre, sığınmacılar medyada sıradan ve yüzeysel söylemlerle tek tipleştirilmiştir. Bu bağlamda Afgan sığınmacıların medya temsillerinin söz konusu temalar açısından irdelenmesi gerekliliği öne çıkmaktadır.

Kitlesel göçlerin hız kazanması ve göçün küreselleşmesiyle göç olgusunun politika, medya ve toplumsal düzleme yansımaları da daha fazla önem kazanmıştır. Van Dijk'in (2000) belirttiği üzere medya kamuoyu söyleminde belirleyici güçlerden biridir. 2011 yılında Suriye iç karışıklıklarıyla başlayan kitlesel göç hareketleri Türkiye için farklı bir süreci de beraberinde getirmiştir. Bu yıllardan itibaren Türkiye'de ana gündem maddelerinden birini oluşturan göç ve sığınmacılara ilişkin anlayışların şekillenmesinde medya etkin bir rol oynamaktadır (Göktuna Yaylacı, 2017, s. 4). Medya aracılığıyla göçmenler üzerine kurulan söylemler giderek siyasallaşmakta ve öğrenilmiş söylemlere dönüşmektedir. Bu nedenle sığınmacıların medya temsillerinin irdelenmesi ev sahibi toplumla sığınmacılar arasındaki etkileşimin daha iyi anlaşılmasına ve sorunların aşılmasına da katkı sağlayacaktır. Medyaya ve kamusal alana yansıyan söylemler hem gerçek hem sembolik ortamda değerlendirildiğinde, ulusal ve uluslararası düzlemde toplumda önemli kırılmaları, kopuşları ve hatta parçalanmaları temsil ettikleri söylenebilir. Göçmen/mülteci/sığınmacıların güvenlik sorunu olarak görülmesi konu hakkında polisiye bir algı oluşmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda göçmenler toplumsal alanda yaşanan problemlerin sorumluları olarak gösterilmekte ve potansiyel suçlu olarak görülmektedir (Kaya, 2009, s.21).

Bir güç alanı olarak medyanın toplumsal cinsiyet, azınlıklar, göçmenler ve ırkçılık konularındaki inkar edilemez gücü ve kamuoyunu yönlendirme rolü, medya ve haberler üzerinde çalışmayı çekici kılmaktadır (Kolukırık, 2009, s.7). Medyada mültecilik olgusuna dair yapılan çalışmalarda genellikle içerik analizi, haber söylem analizi ve eleştirel söylem analizinin kullanıldığı görülmektedir. Medya temsillerine ilişkin çalışmalarda genellikle sığınmacılık/mültecilik olgusu temsil edilirken, popülist, sıradanlaştırıcı, sorunsallaştırıcı ve dramatize edici söylemlerin kullanıldığını vurgulamaktadır (Kolukırık, 2009; Öztürk, 2019). Medyanın mülteci ve sığınmacıları ötekileştiren, görmezden gelen ve görünmez kılan, edilgen olarak sunan ve nesneleştiren, günah keçisi halinde temsil eden yönü çalışmaların ortak vurgularındandır (Göker & Keskin, 2015; Erdoğan, Kavukçuer & Çetinkaya, 2017; Lortoğlu, 2019; Gezik, 2019).

Özdora Akşak' a göre medya, göçmen ve sığınmacı olgularına dair sabit tutumlar izlemektedir. Bu bağlamda, sığınmacı haberlerinde yer alan aksiyonlar genellikle "sınırı geçmek", "sınırı aşmak", "sığınmak", "kaçmak" ve "sınırı kaçarak geçmek" temaları etrafında oluşmaktadır.

Haberlerde yer alan aktörler, genellikle politikacılar ve yerel politik aktörler olmakta; mekânlar, kamplar, sınırlar, parklar ve evsizlik üzerine kurgulanmaktadır. Söylemin meşrulaştırıcı yolları ise genellikle din, ortak din bağları ve iktidar-muhalefet söylemleri (kardeşlik, komşuluk, ensar, misafirlik) olarak şekillenmektedir (http-1). Haberlerde, önceleri daha çok “ensar”, “komşu”, “misafir”, “kardeşlerimiz” gibi sıfatlarla anılan sığınmacılar; sorunun belirginleştiği yıla işaret eden 2016 AB-Türkiye gerilimiyle birlikte, daha çok yerel halk-sığınmacı anlaşmazlıkları ve ekonomik harcamalara odaklanan söylemler üzerinden temsil edilmeye başlanmıştır. Haberlerdeki söyleme paralel olarak siyasi söylemde de dışarıdan gelen kitlesel göçün belirgin etkisi görülmeye başlanmıştır. Söylemler “biz ve onlar” üzerinden ayrıştırıcı bir dile dönüşmüş, sığınmacıların hukuki statülerinin medyada tam olarak anlatılmamasıyla oluşan bilgi eksikliği ve istatistikler üzerinden göçmenlerin sayılarına yapılan vurgu “göç paniği” (Bauman, 2016) etkisi yaratmıştır.

Hakim ideolojinin ürettiği söylemlerin eleştirel okumasını yapmaya çalışan eleştirel söylem analizine göre gerçekliğin bilinmeyen tarafı söylemlerdeki seçimlere bağlı olarak inşa edilmektedir (Van Dijk,2000). Van Dijk, haberin söyleminde kullanılan kelimelerin, bakış açısını yansıttığını dolayısıyla örneğin “özgürlük savaşçısı” ve “terörist” kelimelerini kullanırken yapılan tercihin bir tavır ve ideolojik seçimi yansıttığını ifade eder (İnal, 1996, s. 119). Bu noktada Van Dijk haber söyleminin toplumda var olan güç/iktidar ilişkilerinden ve ideolojiden bağımsız olmadığına dikkat çeker. Ona göre söylemler ideolojik tercihlerden kopuk değildir; günlük konuşmalar ve metinlerle rutinleştirilerek yeniden üretilir. Eleştirel söylem çözümlemesi bu noktadan hareketle, söylemsel stratejiler üzerinde durmaktadır (Van Dijk, 1993, s.254). Haber söylemi aracılığıyla sunulan kavramsallaştırmalar ve bunların etkisiyle oluşan zihin haritalarının anlaşılması ve açıklanmasına olanak sağlaması açısından Afgan sığınmacıların haber temsillerini değerlendirme bağlamında da önem taşımaktadır.

2021 yılı ağustos ayının sonlarında ABD’nin Afganistan’dan çekilmesi ve Taliban’ın kontrolü ele geçirmesiyle başlayan süreç Afganistan’dan yeni bir göç dalgasını meydana getirmiştir. Hem uluslararası medya hem ulusal medyanın dikkatini çeken bu süreç uzun süre kamuoyunun gündeminde yer almıştır. Hedef ülkeler ve transit ülkeler için ise hala güncelliğini korumaktadır. Bu süreçte medyaya yansıyan haberlerin sayısı artmış, göç hareketliliğindeki bireylerin temsil ediliş biçimleri çeşitlenmiştir. Dolayısıyla, Afgan sığınmacıların medya ve akademik araştırmalar açısından görece görünmez olmaları, göç deneyimlerinin ve Türkiye ulusal medyasında temsil ediliş biçimlerinin yeterince incelenmemiş olması bu araştırmayı gerekli kılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı Afgan sığınmacıların medya temsilleri, Afgan sığınmacıların bu temsiller hakkındaki görüşleri çerçevesinde Türkiye’de Afgan sığınmacı olmanın anlamının analiz edilmesidir.

Yöntem

Türkiye’de Afgan sığınmacı olmanın anlamının medya temsilleri bağlamında derinlemesine analiz edilmesi amacı doğrultusunda araştırma iki boyutlu bir nitel çalışma olarak desenlenmiştir. İlk boyutta medya temsillerinin incelenmesi yer alırken ikinci boyutta Afgan sığınmacıların medya temsillerine hakkındaki görüşleri irdelenmiştir. Araştırmada, Afgan sığınmacıların haber temsilleri Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazeteleri üzerinden incelenmiştir⁵.

⁵ Çalışma grubunda seçilen üç gazetenin haberlerine Hürriyet <http://www.hurriyet.com.tr/>; Sabah <http://www.sabah.com.tr/>; Sözcü <http://www.sozcu.com.tr/> internet adresleri üzerinden ulaşılmıştır.

Bu gazeteler araştırmanın amacı doğrultusunda amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiştir. Çalışma grubu belirlenirken, gazetelerin ulusal medyayı ana akım içinde temsil etmeleri, tirajları ve düzenli çalışan-kolay ulaşılabilir internet sitelerine sahip olmaları gibi ölçütler dikkate alınmıştır. Ayrıca gazetelerin farklı yayıncılık anlayışları ve dünya görüşleri de göz önünde bulundurulmuştur. AB -Türkiye sınır geriliminin yaşandığı Kasım 2016 tarihi esas alınarak günümüze kadar olan haberler incelenmiş, bu bağlamda seçilen üç gazetede 2016-2020 tarihleri arasında yer alan haberlere odaklanılmıştır. Arşiv taraması ile internet üzerinden “mülteci”, “sığınmacı”, “göçmen” ve “Afgan” anahtar kelimeleri ile yapılmıştır. Ulaşılan haberlerin içerisinden anahtar kavramlar ve konu ile ilgilerinin çözümlenmesi, tekrar eden haberler ve konu ile ilgisiz haberlerin ayıklanması sonucunda Hürriyet Gazetesi'nden 447, Sabah Gazetesi'nden 196 ve Sözcü Gazetesi'nden 33 haber olmak üzere toplam 676 haber araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. İncelenen haberler, sayıları ve yıllara göre dağılımı, haberlerde tekrar edilen kelimeler, örtük anlatımlar, anlamlandırma pratikleri gibi unsurlar üzerinden kategorize edilerek değerlendirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan gazetelerdeki haberler içerik analizi ve eleştirel söylem analizi yaklaşımı çerçevesinde incelemiştir. Van Dijk'ın (1993) sunduğu eleştirel söylem analizi, yalın bir biçimsel analiz olmaktan ziyade tartışılabilir, konu ile yeniden şekillendirilebilir olması nedeniyle uygulanabilirlik açısından olarak sağlamaktadır (Çakmak ve Bilişli, 2019).

Veri toplama sürecinin ikinci boyutunda, Konya'daki Afgan sığınmacılarla görüşmeler yapılmıştır. Konya'nın uzun yıllardır uydu kent olarak sığınmacılara ev sahipliği yapması ve Türkiye'de en çok sığınmacı bulunan ilk on ilden biri olmasının araştırma için anlamlı olacağı düşünülmüştür. Bu çerçevede amaçlı örneklem ve kartopu tekniği ile ulaşılan 9'u kadın ve 19 erkek olmak üzere 28 katılımcı ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış; ses kaydı ve not alma teknikleriyle görüşmeler kayıt altına alınmıştır. 28 görüşmenin ortalama süresi 41 dakikadır. Görüşme yerlerine ve zamanlarına araştırmacı ve görüşmeye aracılık eden kişi ortaklaşa karar vermişlerdir. Çoğunlukla katılımcıların ve aracılık edenlerin evlerinde ve çevrimiçi platformlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme dili Türkçe, Arapça ve Farsçadır; Arapça ve Farsça görüşmelerde tercüman desteği alınmıştır. Görüşmeler sırasında, araştırmacı gözlem verilerine yer verebilmek amacıyla saha günlüğü tutmuştur. Böylelikle, sistematik ve düzenli olarak kayıt altına alınan veriler, araştırma süresince araştırmacıya veri kaybını önlemek konusunda olarak sağlamıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulguları, medya temsillerine ilişkin bulgular ve Afgan sığınmacıların görüşleri olmak üzere iki ana bölümde verilmiştir.

Afgan Sığınmacıların Medyadaki Temsillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın medya temsillerine ilişkin bulguları, haberlerin gazetelere göre yıllar bazında sayısal dağılımı ve haberlerdeki temalar olmak üzere iki alt boyutta verilmiştir.

Haberlerin gazetelere ve yıllara göre sayısal dağılımı

Çalışma grubunda yer alan haberlerin gazetelere, yayımlandıkları yıllara göre dağılımı Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Afgan Sığınmacı Haberlerinin Gazeteler ve Yıllara Göre Dağılımları

Gazete	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Hürriyet	15	113	176	75	68	447
Sabah	3	37	50	58	48	196
Sözcü	3	13	3	9	5	33
Toplam	21	166	221	147	121	676

Çizelge 1’ de görüldüğü üzere Afgan sığınmacılar hakkında en fazla haber Hürriyet Gazetesi’nde yer alırken, Sabah Gazetesi ikinci sırada yer almaktadır. Sözcü Gazetesi en az haber yapan gazetedir. Haberlerin yılları incelendiğinde 2018-2019 yıllarında görülen artış dikkat çekmektedir. Bu artışın ise 2018-2019 yılları arasındaki Türkiye-AB sınır gerilimi ile ilgili olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla, bu durumun haber üretiminin politik süreçlerden etkilendiği varsayımını desteklediği söylenebilir.

Haberlerdeki Temalara İlişkin Bulgular

İncelenen haberlerdeki söyleme ilişkin oluşturulan temalar ve temalara ait haber sayıları Çizelge 2’de verilmiştir. Aynı haberin sunumunda birden fazla temanın bağlamını birlikte içeren haberler de dikkate alınarak uygun temalara yerleştirilmiştir.

Çizelge 2. *Haberlerdeki Söyleme İlişkin Temalar ve Haber Sayıları*

Temalar	Toplam
Ölüm ve Yaşamı Ayıran Çizgi	221
“Risk Ortamı Oluşturan Misafirler”	298
“Sığınılan Ülke”	42
Etkiyi Arttırma Yolları	203
Uluslararası Sınırlarda Kabul Görmeyenler	81

Haberler frekans analizi ve kategorisel analizler neticesinde temsil nitelikleri belirlenen beş ana tema üzerinden değerlendirilmiştir. Bunlar, “Ölüm ve Yaşamı Ayıran Çizgi”, “Risk Ortamı Oluşturan Misafirler”, “Sığınılan Ülke”, “Etkiyi Arttırma Yolları” ve “Uluslararası Sınırlarda Kabul Görmeyenler” dir. Haberlerde Afgan sığınmacılara ilişkin genellikle olumsuz bir dil kullanıldığı saptanmıştır. Çoğunlukla “Risk Ortamı Oluşturan Misafirler” temasıyla ilgili haber temsilleri göze çarpmaktadır. Bu temada yer alan haberlerde Afgan sığınmacılar genellikle sayısal olarak gittikçe artan ve suç olgusuyla özdeşleşen bireyler olarak sunulmuş risk ile özdeşleştirilmişlerdir. Haberlerin sunumunda Afgan sığınmacılara yönelik sıklıkla kullanılan “kaçak” nitelemesi, etkiyi arttırmak için haberde benzetme, metafor ve sarkazm yollarıyla kullanılan sözcük seçimlerini ifade eden “Etkiyi Arttırma Yolları” teması altında incelenmiştir. Sığınmacı ve mültecilerin sınır ile kurduğu ilişkiler ve ulus devletin sınırlara ilişkin bakış açısı “Ölüm ve Yaşamı Ayıran Çizgi” başlığı altında incelenirken, haberlerin sunumunda ev sahibi ülkeye yönelik kullanılan olumsuz dile karşın sığınmacıların konumu “Sığınılan Ülke” başlığı altında incelenmiştir. Ayrıca haberler hem uluslararası hem ulusal siyasi söylemlere konu olması bakımından da “Uluslararası Sınırlarda Kabul Görmeyenler” başlığı altında incelenmiştir. İncelenen haberlerin tipik örnekleri, temalarla ilişkilendirilerek ait olduğu temalar altında verilmiştir.

Ölüm ve Yaşamı Ayıran Çizgi

Hürriyet, Sabah ve Sözcü Gazeteleri’nde incelenen haberlerin yüzde 32,6’sının Afgan sığınmacıların sınır geçişleri ile ilgili haberlerden oluştuğu görülmektedir. Uzun yıllardır

“tehdit, asimetrik tehdit, terör tehdidi” ile anılan düzensiz göç hareketlerine dair politika üretemeyen ve sadece sınırlarını korumayı görev edinen ulus devletler, düzensiz göçün yıllardır süregelen bir olgu olmasına karşın hala çözümsüz kalmaktadır (Kolukırık, 2009, s. 2-3). Göç edenler tarafından aşılması gereken bir engel olarak görülen sınırlar, ev sahibi ülke için ise ülkeyi yabancılardan koruyan bir kapı görevi üstlenmektedir. Dolayısıyla, sığınmacıların sınırdan geçmeleri ile ilgili haberlerin iki şekilde sunulduğu görülmüştür. Bunlardan ilki, “insanlık dramı” kavramı odak noktasına alınarak yapılan güçsüz, yardıma muhtaç, çaresiz kişilerin sınırdan geçişi ile ilgili iken ikincisi genellikle sayısal olarak ifade edilen ve artan sayıları ile “tehlike” oluşturabilecek göç aktörleri üzerinedir. İnsanlık dramı bağlamındaki haberler “Umuda Yolculuk'ta İki Bebeğin Ağlatan Fotoğrafları” (Sözcü, 05/08/2017) haberi (Fotoğraf 1) ile örneklendirilebilir.

Fotoğraf 1. Sözcü Gazetesi, 05/08/2017

'Umuda yolculuk'ta iki bebeğin ağlatan fotoğrafları

Yayınlanma: 10:56 - 05 Ağustos 2017

Sahil Güvenlik Komutanlığı ekiplerinin İzmir Dikili ve Aydın Didim açıklarında göçmenlerin yakalanmasına yönelik düzenlendiği operasyonda sırasında lastik botlardaki iki bebeğin çekilen fotoğrafları ağılattı.

İzmir Dikili'de yakalanacaklarını anlayan göçmenler, lastik bottaki bebeği denize atmakla tehdit etti ve denize atılmak istenen bebek korku içinde uzun süre ağladı. Aydın Didim'de ise yakalanan göçmenler arasında bulunan bir bebeğin kendisini kurtaran askere ise gülümsedi. Son 6 günde düzenlenen operasyonlarda 66 çocuğun kurtarıldığı belirtildi.

YAKALANACAKLARINI ANLAYINCA BEBEĞİ DENİZE ATMAKLA TEHDİT ETTİLER

03 Ağustos saat 06.25'te, İzmir Dikili ilçesi Bademli ölerinde lastik bot içerisinde bir grup düzensiz göçmen olduğu bildirildi. Görevlendirilen Sahil Güvenlik

Botları tarafından tespit edilen lastik bot durduruldu ve ve içerisinde bulunan Suriye uyruklu 16'şu çocuk 31 göçmen yakalanarak Dikili Limanı'na getirildi. Operasyonda, düzensiz göçmenlerin hiç birinin can yeleğinin bulunmadığı, kullanılan bota taşıma kapasitesinin çok üzerinde göçmen bulunduğu ve göçmen botunun su almaya başladığı görüldüğünden, göçmenlerin can güvenliğini tehlikeye atmadan, botun durdurulabilmesi amacıyla büyük çaba harcandığı belirtildi. Göçmen botunun durdurulması çalışmaları esnasında, bıçakla saldırı ve bota bulunan bir bebeği denize atma tehdidinde bulunan göçmenler Sahil Güvenlik Komutanlığı ekiplerine uzun süre direndi. Göçmen botu, Yunan karasularına 100 yarıd mesafede 2 Sahil Güvenlik Botu ile emniyete durduruldu.

Haberin devamında “yakalanacaklarını anlayan göçmenler, lastik bottaki bebeği denize atmakla tehdit etti ve denize atılmak istenen bebek korku içinde uzun süre ağladı” şeklinde bir metinle birlikte kurtarılan bebeğin askerlere gülümsediğine dair detaylar açıklanmaktadır. Haber fotoğrafında ise lastik bota yakalanan göçmenler içerisinde habere konu olan bebeğin çember içinde belirtilmesi, sansasyonel içerik ve tiraj kaygılarına dair yorumları güçlendirmektedir.

Haberlerde Afgan sığınmacılar ikinci olarak, sayısal fazlalıkları ile ilgili bir şekilde sunulmuştur. Örnek olarak “İran'dan 3 milyon mülteci Türkiye'ye gelebilir” (Sabah, 26/03/2017); “Türkiye'ye geldiler! Bizim gibi birçok kişi gelmeye çalışıyor” (Hürriyet, 02/04/2017) başlıkları verilebilir. Haberlerin devamında daha önce geleceği düşünülen mülteci ve sığınmacıların engellendiği ancak yine de gelişlerinin devam ettiği gibi detaylara da yer verilmektedir.

Hürriyet Gazetesinin “Bu broşürleri dağıttılar... Binlercesi geliyor! Kapıdaki tehlike...” başlıklı haberde yer alan ifadeler şu şekildedir: “*Son iki ay içinde yüzde 90’ı Afgan, 50 bin göçmen Türkiye’ye giriş yaptı. 2018’de gelenlerin profili öncekilerden çok farklı. Aralarında İran’ın Suriye’de paralı asker olarak kullandığı Hazaraların da bulunduğu iddiası endişe verici.*” (Hürriyet, 18/04/2018). Haberin başlığında kullanılan “binlercesi” ve “kapıdaki tehlike” ifadeleri, binlerce Afgan sığınmacı üzerinden yapılan genelleştirme ve güvenlik perspektifli yaklaşımın örneklerinden biri olarak görülebilir.

Haberlerde bir yandan göç yolculuğu kurtarıcı rolü ile yaşamın önemli bir unsuru olarak görülürken diğer yandan kalanlar ise ölüm ile ilişkilendirilmiştir. Başlıklar göz önünde bulundurulduğunda Afgan sığınmacıların sınır geçişleri sık sık dramatize edilerek verilirken aynı zamanda sayısal verilerin vurgulanmasının konunun güvenlik perspektifi ile sunulması popülizm aracı haline getirilmesine yol açtığı söylenebilir. Bu durum mülteciler ve sığınmacıların, yolculuğu ölüm ve yaşam arasındaki geçit olarak görmelerinin ardındaki koşulları ve çözüm önerilerinin gündeme gelmesi haber sunumu içinde göz ardı edilerek yüzeysel anlatımlara işaret etmektedir.

Risk Ortamı Oluşturan Misafirler

İncelenen haberlerin önemli oranı suç ve asayiş çerçevesinde sunulan Afgan sığınmacılardan oluşmaktadır. İncelenen haberlerin yüzde 43,4’ü Afgan sığınmacıların asayiş sorunları ile ilgilidir. Sığınmacılara dair haberler genellikle risk, taciz, tecavüz, uyuşturucu, kriminalize etme vb. nosyonlara dayandırılarak yansıtılmaktadır. Böylelikle haberlerin ev sahibi ülkede dil, ırk ve kültüre dayalı var olan “yabancı” algısını derinleştirerek kırılganlığı artırdığı fikri güçlenmektedir. Medyanın bu husustaki rolünü van Dijk, etnik kimliklere dayalı olaylar söz konusu olduğunda çoğu insanın yargısının doğuştan ve kendiliğinden gelişmeyip, bu çerçevenin oluşmasında kitle iletişiminin oldukça etkili olması (2005, s. 361) şeklinde açıklamaktadır. Yabancı olarak ötekileştirilenin mantıklı bir çerçevede sunulması için en kolay yollardan biri asayiş sorunlarını ön planda tutmaktır. Böylelikle “sorun çıkarıcı ve ne getireceği belli olmayan tehlike” olarak varsayılan sığınmacıların insani hakları bağlamındaki durumları ve sorunları kolaylıkla görmezden gelinebilmektedir.

Afgan sığınmacıların suç eylemleri haberleştirilirken sık sık “kaçak/kaçak Afgan”, “saldırgan”, “yabancı uyruklu kaçak” ve “kalabalık grup” kavramları kullanılmıştır. Bazı haberlerde ise suç ile yasal statü birleştirilerek sunulmuştur.

“Almanya’yı karıştıran ‘tecavüzcü mülteci’” (Hürriyet, 05/12/2016) haber başlığında olduğu gibi olay, suç ile hukuki statü arasında bağ kurularak sunulmuştur. Haberin devamında ise Almanya’daki aşırı sağcı grupların, “Kapılar 2015’te mültecilere açılmasaydı, Maria yaşıyor olacaktı” şeklindeki protestoları ve siyasetin “Biz kontrolsüz göçe karşı uyardığımızda, popülizmle suçlandık” şeklindeki ifadeleri de yansıtılmıştır. Aynı haberde başka bir siyasi söylemin “Bu tür iğrenç şiddet olayları Afganistan ve Suriye’den mülteciler gelmeden önce de yaşanıyordu” şeklinde olması mültecilerin ikilik yarattığı izlenimi verilerek yansıtılmıştır. Ayrıca haberdeki şüphelinin sessiz kalma hakkı kullandığını belirten cümlelerin yanında “Afgan gencin annesiz-babasız gelen mültecilerden olduğu ve suçunu itiraf etmesi durumunda sınır dışı edilebileceği belirtildi” ifadesi henüz kanunen suçlu bulunmayan bir kişinin kriminalize edilerek zanlı olarak varsayıldığını göstermektedir.

Sözcü Gazetesinin Fotoğraf 2'de yer alan görselle yer verdiği haberde ise tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını düzensiz göçmenlerle ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Fotoğraf 2. Sözcü Gazetesi, 22/02/2020

Ölümcül virüste 'kaçak göçmen' tehdidi

Yayınlanma: 13:39 - 22 Şubat 2020 | Güncellenme: 15:34 - 22 Şubat 2020

Çin'de başlayan ve dünyanın birçok ülkesine sıçrayan yeni tip Corona (Covid-19) virüsünün İran'da görülmesinin ve 5 kişinin hayatını kaybetmesinin ardından Sağlık Bakanlığı, sınır kapısındaki güvenlik önlemlerini artırdı. Ancak, İran üzerinden kaçak yollarla gelen Afgan ve Pakistanlı göçmenlerin virüs getirme riski, endişeleri bir kat daha artırmış durumda. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2019'da yakalanan düzensiz göçmenler arasında Afgan ve Pakistanlılar ilk sırada yer alıyor.

GİGM (2019) verilerinin haber fotoğrafı olarak kullanıldığı haberde, Afgan ve Pakistanlı sığınmacılar "tehdit" bağlamında ele alınarak sunulmuştur. Haber, "kaçak göçmenler" olarak yansıtılan düzensiz göçmenlerin virüs riskini arttırdığı ve bu durumun ev sahibi toplumdaki endişelere yol açtığını ifade etmektedir.

Genellikle tekdüze haberlerle ilişkilendirilen Afgan sığınmacılar haberlerin ana aktörleri olmakla birlikte çoğu zaman söz hakkı verilmemesi medyanın alışlageldik bir haber sunum tarzıdır. Haberlerin sunumundaki bakış açısının sıklıkla neyin haberleştirilmeye değer gördüğü ve haber değerinin neye göre atfedildiği hususu ön plana alındığında haber dilinin sığınmacılar hakkındaki olumsuz yargısalılığı dikkat çekmektedir.

“Sığınılan Ülke”

Coğrafi yakınlık göç yolculuğunu etkileyen önemli bir faktördür. Ulus devletlerin sınırlarını sıkı sıkıya koruyan politikaları göz önüne alındığında ev sahibi ülkelerin sığınma ve mültecilik konusundaki tutumlarının genellikle güvenlik perspektifine dayandırıldığı söylenebilir. Bu güvenlik perspektifi her zaman askeri güvenliği ifade etmez ve kültür, din, dil gibi ulus devletin koruduğu tüm değerleri içinde barındırır Akdoğan & Atalay, 2017, s.2438). Türkiye her ne kadar belirli dönemlerde “açık kapı” politikası uygulamış olsa da içerisi ve dışarısının ayrımını belirleyen sınırların izinsiz aşılması göç ikiliklerin oluşmasına neden olmuştur. Bu ikilikler, medyanın konu hakkındaki farklı tutumları nedeniyle kamuoyunda güvenlik sorgulamalarına neden olmuştur.

İncelenen haberlerde ev sahibi ülke ve misafirlik ilişkisi hakkındaki söylemler genellikle benzer anlayışlar üzerinde inşa edilmiştir. Afgan sığınmacılara yönelik söylemlerde genellikle sığınmacıların hak talepleri marjinalleştirilerek ev sahibinin üstünlüğü korunmaya çalışılmıştır. Sınır hareketlilikleri üzerinden yapılan haberlerde bir yandan “umuda yolculuk” gibi kelimelerle sığınılan ülke olumlanırken diğer yandan Afgan sığınmacılar “kaçak”, “Afgan kaçak”, “yabancı uyruklu kaçak” kelimeleri üzerinden kriminalize edilerek suçla ilişkilendirilmiştir. Haber sunumlarında görülen bu tutumun Afgan sığınmacıların potansiyel suçlu olarak görülmelerine neden olduğu söylenebilir.

Haberlerde örtük anlamlarla temsil edilen algılar, kamuoyu ikiliklerini yeniden üretmektedir. Örneğin Sabah Gazetesinin, “Yeni Düzceliler” (Sabah, 02/01/2018) başlıklı haberinde Düzce ilinde çok sayıda sığınmacının varlığı ve bu sığınmacıların çalıştığı işler anlatılmış, “Avrupa’ya kapak atma”nın bu sığınmacıların hayali olduğu vurgulanmıştır. İfade, “fırsatlar diyarına geçiş” algısı yaratmakta ancak burada temel meselenin güvenli yer arayışı ve yoksullukla baş etme stratejisi oluşu göz ardı edilmektedir. Avrupa’ya göç etmek Afgan sığınmacıların hayalleri biçiminde tanımlanmaktadır. “Avrupa’ya kapak atmak” gibi ifadelerle haberlerin sunumu yaşanan sıkıntılar gizlenmesine ve sığınmacıların sorunlarının yüzeyselleştirilmesine yol açmaktadır.

Haberlerin sunumunda Türkiye, sığınılan ülke konumunda olumlanırken aynı zamanda sığınmacı ve mültecilere yönelik harcamaların da “ekonomik” yönü yine tekrarlanmakta ve sığınmacılar bir ekonomik yük olarak algılanmaktadır. Örneğin, “Başkent yaraları sarmada rekor kırdı” (Sabah, 12/06/2017) “yüz binlerce Suriye, Irak, Afganistan ve Yemenli mülteci hasta”nın Türkiye tarafından iyileştirildiğini ifade eden başlıklı haberin içeriğinde “dev bütçeli tedaviler” vb. ifadelerin tekrarlanmasının, yetersiz enformasyon verilerek sığınmacıları bir maddi değer üzerinden nesneleştirilmesine neden olduğu söylenebilir.

Sabah Gazetesinin “Türkiye’ye vefa borçlarını maske dikerek ödüyorlar” (Sabah, 17/05/2020) başlıklı haberde “vefa” kelimesi metin içinde yinelenerek sığınmacıların ülkeye kabul edilmesi nedeniyle ev sahibi ülkeye karşı borçlu olunması gerektiği algısı yaratılmaktadır. Oysa, iltica evrensel insani bir hak olarak ülkelerin hoşgörüsüyle sınırlı bir şekilde

görülmemelidir. Dolayısıyla, böyle bir misafirlik anlayışında öz-kontrol ilişkisi vardır (Derrida, 2012, s. 65-68) . Bu durumda misafir sığınan, ev sahibi ise ona merhamet gösterendir. Bir tahakküm ilişkisini doğuran bu anlayışta ev sahibi olumlanarak, misafirden her zaman üstün tutulmaktadır. Belirli koşullar altında eve ait hissedebilen sığınmacı için hak talebi medya tarafından gerekse kamuoyunda marjinalleştirilerek sığınmacıların haklarına yabancılaşması meydana gelmektedir. Konuk her zaman ev sahibine bağımlı olan ve ev sahibinin sunduğu kadarıyla yetinmek zorunda olmaktadır.

Etkiyi arttırma yolları

İncelenen haberlerde olumsuz bir izlenim bırakmamak adına düşüncelerin yumuşatılması için kullanılan kavramlar genellikle “çaresiz”, “mağdur”, “umuda yolculuk” ve “yaşam savaşı” vb. şeklinde verilmektedir. Haberlerde Afgan sığınmacılar “Afgan(lar)” şeklinde genelleştirilmiş ve haberlerin çarpıcı olması adına olaylar sürekli tekrar eden tipik örnekler şeklinde gösterilmiştir.

Anlatımı etkili kılmanın en önemli yollarından biri sarkazm ve metaforlardır. Afgan sığınmacıların haber sunumunda yer alan metaforlar ve sarkazm anlamsal oyunlarla sığınmacıların öznelliklerinin daha fazla yitimine neden olmaktadır. Örneğin, “Promosyonlu' ölüm yolculuğu!” (Sabah, 09/05/2019) başlıklı haberde Afgan sığınmacıların yanlarında çocuklarıyla birlikte başka ülke sınırlarına geçmeye çalışırken yakalanmaları üzerine kurulmuş bir haber anlatımı vardır. Haberin sunumunda Fotoğraf 3 de yer alan görsel kullanılmıştır.

Fotoğraf 3. Sabah Gazetesi, 09/05/2019

'Promosyonlu' ölüm yolculuğu!

Ayvalık'ta 9 kaçak göçmenin hayatını kaybettiği tekneyi organize eden kişilerin, çocuklar için indirilmiş fiyat aldığı öne sürüldü

Balıkesir'in Ayvalık ilçesi Güneş Adası yakınlarında Afgan uyruklu kaçak göçmenin hayatını kaybettiği faciada organizatörlerin 8 çocuğu yan fiyata bir çocuğu ise promosyon olarak ölüm yolculuğuna çıkarttığı iddia edildi. Ayvalık açıklarında yaşanan facianın ardından operasyon yapan Ayvalık polisi 1'i çocuk 5 yaralının ifadesini aldı. Alınan bilgiler doğrultusunda harekete geçen Ayvalık İlçe Emniyet Müdürlüğü ekipleri İzmir ve Balıkesir'de seri operasyonlarla ölüm tacirlerinin peşine düştü. Balıkesir Emniyet Müdürü Cengiz Zeybek'in koordinesinde yapılan ve Ayvalık İlçe Emniyet Müdürlüğü bünyesindeki Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) ekipleri tarafından gerçekleştirilen operasyonların ardından yakalanan Suriye uyruklu T.A.(31) ve araçla önden öncülük yapan S.G.(25) ile organizatör oldukları değerlendirilen E.A.(36), T.Y.(26) ve Y.M.(37) isimli 3 kişi toplam 5 kişi gözaltına alındı.

Homojen bir kategori olarak “Afgan” tanımlamasıyla hukuki statülerinin görünmez kılındığı ve genelleştirildiğini gösteren haberlere, öznelliklerinin yok sayıldığı haberler de eklenmektedir. Afgan sığınmacıların sunumundaki haberlerde sarkazm da anlatımı güçlü kılmak için başvurulan yollardandır. “Dönene destek Kızılay' dan” (Hürriyet, 16/12/2018) başlıklı haberde ülkesine geri dönen sığınmacılar için Kızılay'ın bir destek fonu oluşturduğu anlatılmak istenmiştir. Ancak verilen başlıkta yetersiz enformasyon ve dilin farklı anlamları çağrıştıracak şekilde kullanımından dolayı asıl anlatı anlaşılmamaktadır. Başka bir örnekle Sabah Gazetesi'nin “Bir 'Banker Bilo' vakası daha!” (31/01/2018) başlıklı haberinde Afgan

sığınmacıların, Ankara ve İstanbul yerine insan kaçakçıları tarafından Artvin'e götürülüp orada terk edilerek kandırılmasını anlatan bir haberdır. Ancak haberde direkt bir anlatım yerine "Banker Bilo" (1980) isimli komedi filmine gönderme yapılarak Afgan sığınmacılar mağduriyetleri üzerinden komedi unsurları ile ilişkilendirilmiştir.

Haberlerde "kaçak" kavramı altında kriminalize edilen ve "Afgan" tanımlamasıyla tektipleştirilen Afgan sığınmacıların haber temsilleri söz konusu olduğunda, çarpıcı anlamlar yakalamak amacıyla kullanılan metaforik ve sarkastik anlamların öznel kimliklerini yok edici nitelikte olduğu söylenebilir. Politika ve siyasi söylemlerin de tutarsızlığı medyanın Afgan sığınmacılar hakkında sergilediği çelişkili ve belirsiz tutumlara etki etmektedir.

Uluslararası sınırlarda kabul görmeyenler

Bu temadaki haberlerde Afgan sığınmacıların uluslararası ve ulusal politik söylemlerdeki konumları öne çıkmaktadır. AB ve Türkiye ilişkileri bağlamında ele alınan haberler bu başlıkta incelenen haberlerin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Haberlerde AB ülkelerinin Afgan sığınmacılara karşı sergilediği tavır ve politikalar, siyasilerin söylemleri üzerinden eleştirilmektedir. Dolayısıyla, bu başlığın bir kısmını oluşturan haberlerin konuları Afganistan'daki gelişmeler, Avrupa Birliği ile Birleşmiş Milletler' in sığınmacılar hakkındaki politikaları ve anlaşmazlıklardan oluşan uluslararası söylemleri kapsamaktadır.

Türkiye ve AB arasındaki anlaşmazlıklar genellikle ekonomiyi işaret eden bir tutum etrafında yansıtılmaktadır. Buna göre AB'nin, sığınmacılar konusunda Türkiye'ye maddi destek sağlamaması Suriyeli sığınmacılarda olduğu gibi Afgan sığınmacılara yönelik haber sunumlarında sıklıkla vurgulanmıştır. Diğer yandan Afgan sığınmacıların Avrupa ülkelerine geçişinde sınırlarda kabul görmemesi de bu bağlamda yapılan haberlerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Türkiye'nin komşu ülkesi olan ve sığınmacıların Avrupa'ya erişebilmek için kullandıkları bir rota üzerinde bulunan Yunanistan'ın sığınmacılara karşı tavrı da haber sunumlarında önemli bir yere sahiptir. Sığınmacıların hak ihlallerinin sunulduğu olumlu sayılabilecek haberlerde, Türkiye'nin Yunanistan ile problemi tarihsel anlaşmazlıklarına dayandırılarak yansıtılmıştır.

Haberlere göre, Yunanistan sığınmacılara karşı haksızlık yaparken, Türkiye kurtarıcı rolünü üstlenmiştir. "Yunanistan ölüme terk etti, Türk Sahil Güvenlik ekipleri kurtardı" başlığı seçilen üç gazetede de farklı tarihlerde yapılan haberlerde yinelenecek kullanılmıştır. Benzer tutum diğer Avrupa ülkelerine karşı da dönemsel olarak sergilenmiştir. Örneğin, Sabah Gazetesi' nde yer alan "İşte 'vahşi batı'" (23/11/2020) başlıklı haberde Afganistan ile Avustralya arasındaki bir sorun kalıplaşmış ifadelerle sunularak eleştirilmiştir. Başka bir örnek olarak Sabah Gazetesi' nin "Geldikleri gibi gidiyorlar!" (14/10/2020) haber başlığı ile verilebilir (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4. Sabah Gazetesi, 14/10/2020

Haberin içeriğinde ABD'nin Afganistan'daki askeri konumu hakkındaki haber, Türkiye'nin Birinci Dünya Savaşı'nın ardından işgal edildiği dönemlerde Mustafa Kemal Atatürk tarafından işgalci güçlere yönelik bir sözü ile ilişkilendirildiği görülmektedir.⁶

İncelenen haberlerin diğer bir önemli kısmını ise iç politikada yer alan söylemler oluşturmaktadır. Göç bağlamında iç politikaya dair eleştirilerin ilk olarak Suriyeli sığınmacılar ile ikinci olarak Afgan sığınmacılara ilişkin olduğu görülmektedir. Afgan sığınmacılar genellikle siyasi söylemlerdeki ikilikler vasıtasıyla bir yandan insani boyut öncelenerek haberlere konu olsa da diğer yandan sayıca artışları, uyuşturucu, terör ve ekonomik etmenler aracılığı ile haberlere konu olmaktadır. Fotoğraf 5 ve Fotoğraf 6'da bu temsile uygun haberlere yer verilmiştir.

⁶ Haberın başlığı Birinci Dünya Savaşı'nın ardından İstanbul'da İngiliz Donanması'na ait gemilerinin görülmesi üzerine Mustafa Kemal Atatürk'ün "Geldikleri Gibi Giderler" sözüne gönderme yapmaktadır. Savaş esnasında söylendiği kayıtlara geçen sözün göçe dair politik ilişkilerin haberleştirilmesinde de kullanılması dikkat çekicidir.

Fotoğraf 5. Hürriyet Gazetesi, 11/05/2018

İç politikadaki siyasi söylemler değerlendirildiğinde iktidar- muhalefet geriliminden doğan ikiliklerin Afgan sığınmacılar üzerinden de yansıtıldığı görülmektedir. Böylelikle iki kutup arasındaki siyasi anlaşmazlıklar yinelenmekte, siyasi bir söylem aracı haline dönüşerek çözüm odaklı politikaların üretilmesini ikincil plana atmaktadır. Haber sunumlarının bu boyutları ile alındığında Afgan sığınmacıların hem iç politika hem de uluslararası politika söylemlerinde araçsallaştırılarak politik bir "koz" olarak kullanılmaktadır.

Haberlerdeki Temsilleri Hakkında Sahadaki Afgan Sığınmacıların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşülen 28 katılımcıdan yalnızca 11'i, Türkiye'de medyayı takip ettiğini ifade etmiştir. Haberleri takip eden 11 katılımcıdan sadece 2'si kadındır. Türkiye'de medyayı takip eden 11 katılımcıdan 5'i medyayı televizyon haberleri üzerinden takip ettiğini ifade ederken, 4 katılımcı internet üzerinden haber siteleri yoluyla medyayı takip ettiğini ve 2 katılımcı ise radyo üzerinden medyayı takip ettiğini ifade etmiştir. Türkiye'de medyayı takip eden 11 katılımcıdan 7'si televizyon ve internet aracılığıyla sadece Afganistan haberlerini takip ettiklerini ifade ederken; 4'ü hem Afganistan hem Türkiye haberlerini takip ettiğini belirtmiştir. Haberleri takip eden 11 katılımcının takip ettiği haber kanalları ve siteleri genellikle benzerlik göstermektedir.

Buna göre haberleri takip eden katılımcılar daha çok TRT ve BBC internet kaynaklarını ve televizyon kanallarını takip etmektedir. Katılımcıların sadece üçü televizyon kanalları

aracılığıyla Türkiye ulusal medyasını takip ettiklerini belirtirken, izledikleri kanallar ATV ve Show TV'dir. Katılımcıların bu kanalları tercih etmesinde herhangi bir sebebin bulunmadığı genellikle izledikleri diziler ve programlar bu kanallarda olduğu için haberleri de buradan takip ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar çalışma grubunu oluşturan gazetelerin haberlerini takip etmediklerini belirtmiştir. Medyayı takip etmelerinde covid-19 pandemi dönemi koşullarının oldukça etkili olduğu görülmüştür.

“Takip ediyoruz çünkü İran'dan geldik buraya orada istemediler, iş yok , para yok alamadık, açlık var mesela. Buraya geldik burada iş var duyduk, pandemi çöktü tepemize, her gün yasak oldu. Çalışmak istedik mesela yani kimlik yok dediler izin alamayız size, çalıştığımız parayı yedik yine de geri dönemedik yani çünkü nerede para var ki. Para yoksa mesela dönmek de yok. O yüzden haberlere bakıyoruz yani diyoruz ki belki yardım verecekler belki işler olacak gideriz, bakıyoruz ki kaç kişi virüs olmuş işler olacak mı, yardım olacak mı”

(Katılımcı-15, Derinlemesine Görüşme, 2021)

Medyayı takip eden katılımcılara görüşme soruları içerisinde yer alan “sizleri konu alan haberleri takip ediyor musunuz? cevabınız evet ise bu haberler hakkında düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulduğunda katılımcılardan bazıları şu cevapları vermiştir:

“Vallahi de böyle haber yapanlara ben dua ediyorum ki kalbileri ferahlasın güzelleşsin. Afgan haberi çok gördüm desem yalan demişimdir ama Suriye haberleri çok görürüz. O zaman bakıyorum hep kötü. Şimdi bak ben Afganistan' dan gelmedim ben Hindistan' dan kaçtım geldim burada başvuru yaptım beni aldılar. Ben Afganistan' ı bilmem diyorum Hindistan' da da sevmediler bizi, dediler Afgan mısın o zaman iş yok. Çocuk var, eş var, eş hamile hepimiz o halde geldik mesela. **Orada yer yok burada yer yok, iş yok, para yok, benim aile de burada. Biz nereye gidelim?** Haberler var ben Youtube takip ediyorum. **Bakıyorum neler yazıyor neler diyor gitsin diyor, kolay öyle demek** ama ben buraya gelirken çok param gitti ben nasıl tekrar gideyim hem gitsem açlık var para yok”

(Katılımcı-14, Derinlemesine Görüşme, 2021)

“Buraya ilk geldiğim zaman daha çok takip ediyordum. Ama zamanla haberler hiç iç açıcı olmamaya başladı ve **benim ruh sağlığımı da bozmaya başladı. O yüzden biraz daha az takip ediyorum.**”

(Katılımcı-1, Derinlemesine Görüşme, 2021)

“Takip ediyorum ve çok üzülüyorum. Bence Avrupa yanı diğer ülkeler her şeyi Türkiye'ye bıraktı. Sonra **haberler hiç bilgilendirme yapmıyor.** Ne oluyor bunları tek bir kanaldan TRT'den öğreniyoruz. Onlar da ne kadar haber yaparsa o kadar öğreniyoruz diğer kanallarda çeviri yok çünkü. Afganlar kendi isteklerini söyleyemiyorlar. Aslında genelde göçmenler söyleyemiyorlar. Çünkü Türkiye bunları söyleyebilecekleri bir yer değil. Bazen korkuyorlar bazen de istemiyorlar çünkü yanlış anlaşılıyor. Teşekkür ediyoruz ama farklı şeyler var yanı.”

(Katılımcı-6, Derinlemesine Görüşme, 2021)

Araştırma boyunca derinlemesine görüşmelerde elde edilen bilgilere göre haberleri takip eden Afgan sığınmacılar genelde geri dönmelerine ilişkin haberleri ekonomik yönden değerlendirmiştir. Ailesiyle birlikte burada yaşayan ve haberleri takip eden katılımcılar medyada yer almalarını geri dönmelerine ilişkin olumsuz haber görmeleri ile ilişkilendirerek cevaplamıştır.

Haberleri takip etmediklerini söyleyen Afgan sığınmacılar, 28 katılımcıdan 17'sini oluşturmaktadır. Haberleri takip etmediklerini söyleyen erkek katılımcıların sayısı 10 iken, kadınların sayısı 7'dir. "Türkiye'de medyayı takip ediyor musunuz?" sorusuna takip etmedikleri yanıtını veren katılımcılardan bir kısmı takip etmemelerine dair hiçbir neden olmadığını belirtirken bazıları gerekçelerini açıklayıp şu cevapları vermişlerdir:

"İşten eve geç geliyorum her yerim ağrıyor, bellerim başım hepsi mesela. Gelince tek yapacağım şey uyumak oluyor. Sabah iş var, **günde 15 saat çalış çalış akşam televizyon izlesem biter**"

(Katılımcı-7, Derinlemesine Görüşme, 2021)

"Valla abla ne haberi ben akşam iş biter, Afganistan'da annem var ararım, nişanım var ararım canları sağ mı iyi mi ihtiyaç var/ yok sorarım, sonra uyurum sabaha iş para lazım"

(Katılımcı-2, Derinlemesine Görüşme, 2021)

"Akşam işten geliyorum yemek var, iş var evde. Onları yaparken zaten haber biter ben diziyeye bakarım sadece eğer diğer gün iş çok değilse. Sonra yarına yemek yaparım gündüz yesinler. Saat geç olur uyurum"

(Katılımcı-12, Derinlemesine Görüşme, 2021)

Katılımcıların ifadelerinden zorlu çalışma koşulları ve ev içi sorumluluklarının medyaya ayırdıkları zamanı kısıtladığı sonucuna ulaşılabilmektedir. Uzun çalışma saatlerinin ardından kısa süreli dinlenme zamanlarını haber takip ederek geçirmediklerini ifade etmişlerdir. Bunun yerine bazı katılımcılar uyuyarak ya da geride kalan ailelerinden haberdar olarak geçirmekte iken bazıları için ev içinde sorumluluklar devam ederek diğer güne hazırlanılmaktadır. Bunun yanı sıra bazı katılımcılar ise işe gitmedikleri günlerde diğer sığınmacılarla bir araya gelerek birbirleri hakkında haber almakta ve yeni iş arayışlarını karşılamaya çalışmaktadır.

"Biz 10-15 günde bir arkadaşların şurada evde (prefabrik evi işaret ediyor) toplanırız **derneklerimiz var** onlardan görüşmeler var. **Bize haberleri onlar getirirler.** Burada herkes birbirini tanıyor. Kim sınır dışı olmuş kim yanlış yapmış kim ölmüş bunları duyarız. Nerede iş var ne işler var bunlara bakarız. Kim ne bilirse söyler. Beni diyorsan abla ben zaten şu telefonumdan (tuşlu-internetsiz telefonunu gösteriyor) başka bir şeyim yok. Buradan da takip edemem o yüzden de takip etmiyorum yani"

(Katılımcı-24, Derinlemesine Görüşme, 2021)

Araştırma boyunca derinlemesine görüşmelerde elde edilen bilgilere göre haberleri takip eden Afgan sığınmacılar genelde geri dönmelerine ilişkin haberleri ekonomik yönden değerlendirmiştir. Suriyeli sığınmacılara dair haberlerin yapıldığını belirten katılımcılara göre, Suriyeli sığınmacılar genellikle olumsuz durumlar üzerinden temsil edilmiştir. Bu bağlamda katılımcılar, haberlere konu olmak istememe nedenlerini Suriyeli sığınmacıların olumsuz haber temsililerine atıfla kendileri hakkında olumsuz haberlerin yapılma ihtimali ile ilişkilendirmiştir.

Katılımcılar, genellikle medyayı takip etmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca haberlerde kendilerine yer verilmemesi de medyayı takip etmemelerinin nedenlerinden biridir. Bunun yanı sıra dil yoksunluğu ve psikolojik olarak etkilenme gibi nedenler de ifade edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Afgan sığınmacıların medya temsilleri Kasım 2016- Kasım 2020 tarihleri arasında çalışma grubu olarak belirlenen Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazetelerindeki haberler üzerinden değerlendirmiştir. Belirlenen gazetelerin Afgan sığınmacılara ilişkin haberlerinin değerlendirilmesi sonucunda 676 haber seçilmiş ve eleştirel söylem analizi göre incelenen haberler beş ana tema altında ele alınmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre, Afgan sığınmacıların haber temsillerinde Türkiye'ye kurtarıcı bir rol atfedildiği görülmektedir. Bu rol Afgan sığınmacıların Avrupa'ya geçişlerinde Avrupa sınırında yer alan devletlerin zor kullanması ve Türkiye'nin Afgan sığınmacıları sınırlarına kabul ederek kurtarması gibi söylemler çerçevesinde haberleştirilmiştir. Haberlerde Afgan sığınmacıların özne olarak konumlanmadığı ve “yardıma muhtaç, kurtarılması gereken, çaresiz” kimseler olarak sunulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda haberlerin temsilleri sıklıkla “sınırdaki dünyaya gelen bebekler”, “hamile olmasına rağmen göç sürecine katılan kadınlar” ve “çocuklar” üzerinden yer almaktadır. Dolayısıyla haber temsillerinde kadınlar ve çocukların sıklıkla yer alması toplumsal cinsiyet bağlamında medya söylemlerini değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.

Değerlendirilen haberlerde Afgan sığınmacıların olayların tarafları olduğunda medyada söz hakkı verilmemesinin temel nedeninin Afgan sığınmacıların haberlerde nesne konumunda sunulması olduğu söylenebilir. Katılımcıların taleplerini dile getirmek için medya kanalına başvurmamasının temel sebebi yasal konumları ve dil yetersizlikleri sebebiyle kendilerini güvende hissetmemeleri ile açıklanabilir.

Araştırmanın medya ile ilgili sonuçları, Suriyeli sığınmacılara odaklanan araştırmaların sonuçları ile benzeşmektedir. Katılımcıların Türkiye deneyimlerinde yaşadıkları sorunlar ve haberlerin temsilleri sonucunda Afgan sığınmacıların genellikle benzer sorunları yaşadıkları ve benzer temsiller üzerinden sunuldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye' de yapılan ve Suriyeli sığınmacılar üzerine odaklanan araştırmalara (Göker & Keskin , 2016; Erdoğan, Kavukçuer, & Çetinkaya , 2017; Göktuna Yaylacı, 2017; Gezik, 2019; Lortoğlu, 2019; Öztürk, 2019) paralel olarak Afgan sığınmacıların da haberlerde sıklıkla suç olgusu ile ilişkilendirildikleri, demografik ve istatistiklerle sayısal olarak haberlerde temsil edildikleri, siyasi araç olarak konumlandırıldıkları ve popülizm kaygılarıyla haberleştirildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla, göç ve sığınmacılar söz konusu olduğunda hem uluslararası medya hem de ulusal medyanın hegemonik ilişkiler üzerinden benzer tavırlar takındığı sonucuna ulaşılabilir. Haberlerdeki temsil söz konusu olduğunda önemli olan noktanın, neyin haberleştirilip neyin haberleştirilmeyeceğine karar veren seçim mekanizması olduğu söylenebilir. Toplumların kriz anında kendisini, en zayıf ve ekonomik açıdan en güçsüz bireylerini suçlayarak temize çıkarmasına referans veren “günah keçisi” kavramı (Campbell, 2013) medyanın bu tutumunu anlamak için yararlı olacaktır.

Medyanın güvensizlikleri ve ötekileştirmeyi derinleştirmekten başka bir şeye yaramayan “kötü haber elçisi” (Bauman, 2016, s. 21) konumu, toplumun sığınmacılara yönelik bakış açısında oldukça etkilidir. Bauman bu durumu “Prekarya korkusu” ile açıklamaktadır:

“mültecilerin ve sığınmacıların kitlesel akınını hınçla anmanın müstesna (yani, zamansız yabancılara güvensizliğin “normal” inin ötesine geçen) bir nedeni daha var; daha çok toplumun farklı bir kesimine, doğmakta olan “prekarya” ya hitap eden bir neden: el üstünde tuttıkları ve kıskanılmalı başarılarını, müritlerini ve toplumsal

konumlarını kaybetmekten korkan, yani bunları zaten kaybetmiş ya da bunları zaten sahip olma şansı bulamamış Ezop' un tavşanların dan farklı insanlar.” (Bauman, 2016, s. 19)

Algılarımızı ve davranış kalıplarımızı belirlemede güçlü bir etkisi bulunan medyanın, incelenen haberlerde Afgan sığınmacıları genellikle “kaçak”, “zanlı”, “katil” kelimeleri üzerinden temsil ettiği ve haberlerde etkiyi artırmak amacıyla sarkastik ögelere yer verdiği bulgulanmıştır. Afgan sığınmacıların göç deneyimlerinin medyada yer alabilmesi için büyük krizler, dikkat çekici fotoğraflar ve yeni medya sunumlarındaki çarpıcılık anlayışı ile mümkün olduğunu belirten Wright'ın (2004, s.99-102) çalışmasına referansla, bu çalışmada seçilen üç gazetenin yaptığı haberler ve haberlerde kullanılan görsellerin benzer bir durumu yansıttığı söylenebilir. Afganistan' dan gelen Hazara mültecilerin medyada sunulma biçimlerini ele alan diğer bir medya çalışmasının (Rodan ve Lange, 2008) bulgularına göre “Kültürel ve dini farklılıkları en aza indirerek”; “beyaz, aile odaklı ve kapsayıcı Avustralya çekirdek kültürünün üyeleri olarak” temsil eden iki televizyon kanalı her ne kadar “tek bir biz” yaratmaya çalışsa da Afgan Hazaraların farklılıklarını her seferinde vurgulayarak ötekileştirmeye katkı yapmaktadır. Avustralya' nın “otuz yıllık çok kültürlü politikalarına rağmen, gelen göçmenlerin asimile olmasını beklemeye yönelik genel eğilimi”ni eleştiren araştırmacılar, Afgan Hazaraların Avustralyalılara benzemeleri için yapılan baskılarla, göçmenlerin farklılıktan doğan ihtiyaçlarına karşılık verilemeyeceğini belirtmektedir (Rodan & Lange, 2008, s. 69-70). Bu açıdan seçilen üç gazetenin haberlerindeki “bizim gibi olma” sunumunun bu çalışmada da “kardeşlerimiz, komşularımız” gibi ifadeler üzerinden yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla araştırma bulguları, Rodan ve Lange'ın (2008) Afgan sığınmacıların “biz gibi olma” üzerine sunumlarla ötekileştirildiklerini saptayan araştırma sonucu ile benzeşmektedir.

Haber söylemlerinde görülen ideolojik tutumlar ve bunların oluşturduğu kalıplaşmış ifadeler medya çalışmalarında ötekileştirme, ayrımcılık vb. nefret söylemlerine odaklanılmasını anlamlı kılmaktadır. Yeni medyada yer bulan nefret söylemini ve bu söylemin medya tarafından yeniden üretilmesini konu alan Vardal'ın (2015) çalışmasına göre, “ötekileştirilen bir gruba, grup kimliği nedeniyle yönlendirilmiş direkt nefrette toplumsal yargılar egemendir; medya aracılığıyla yeniden ve yeniden üretilirler” (Vardal, 2015, s. 138). “Mülteci ve Sığınmacı Olgusunun Medyadaki Görünümü” nü medya politikası üzerinden ele alan Kolukırık'a (2009) göre haberlerin öznesi konumunda mülteciler ve sığınmacılar genellikle sıradanlaştırılma; kaçak, yabancı göçmen ve mülteci sözcükleri üzerinden temsil edilme; popülizm ve tiraj aracı haline gelme; ev sahibi ülkeyi olumlama ve mültecilerin Yunanistan- Türkiye sınır bağlamındaki durumları üzerinden haberlerde temsil edilmektedir (Kolukırık, 2009, s. 8-14). Çalışma, haberlerin öznesi olan mülteci ve sığınmacıların sorun bağlamında ele alınmasının ev sahibi ülkenin vatandaşı olmamasından kaynaklandığını buna karşın medya ve haber içeriklerinin bu durumu meşrulaştırdığı ve sorunun çözümüne olumlu katkı sunmadığını ifade etmektedir. Bunun yanında çalışma, haberlerde yabancı ve öteki olarak temsil edilen mülteci ve sığınmacıların sosyal ilişkilere olumsuz katkı sunduğu yargısı ile sonuçlanmaktadır (Kolukırık, 2009, s.14-15). Bu noktadan hareketle, Türkiye'de göç ve medya alanında yapılan çalışmaların, nefret söyleminin medya tarafından farklı içeriklerle ve yeniden üretilmesini güçlü bir şekilde vurguladığı söylenebilir.

Araştırmada, çalışma grubunda yer alan gazetelerin çoğunlukla Afgan sığınmacıları sınır geçişleri ve kayıtsız olmaları bağlamında temsil ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Gazetelerin haber temsillerinde Afgan sığınmacıları kriminalize etme ya da dramatize etmenin yanı sıra politize

etme de söz konusudur. Göç sürecine dair bilgi vermeyen, göçün nedenlerini ve temel insani haklardan biri olduğu bilgisini gizleyerek sansasyonel içerikleri ön plana çıkararak medyanın bu tutumu, yanlış anlaşılmalara neden olması ve göçe yönelik popülist bir kaygı beslemesi nedeniyle eleştiriyi açıktır. Dolayısıyla bu araştırmada göçe maruz kalan bireylerin haberlerde, genelleştirici ve yüzeysel biçimlerde sunumlarının, söz konusu bireylerin istatistik verilerinden ibaret sayılmasını normalleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Haber temsillerinde yer alan nefret söylemleri, ayrımcılık ve ötekileştirmenin örtük anlamda yer aldığı; anlatının sarkazm ve metaforlar gibi kelime oyunları ile gerçekleştirildiği haberlerde önemli bir artış söz konusudur. Çalışma grubunda yer alan gazete haberlerinde “Banker Bilo”, “kasada koyun beklerken Afgan mülteci çıktı”, “50 TL için bunu yapıyorlar” gibi söylemlerin artışı dikkat çekmektedir. Ayrıca haberlerde “sığınmacı dalgası”, “akın akın”, “patlama” gibi metaforik anlatıların “risk” söylemini desteklemek için kullanıldığı ve Türkiye’de yaşayan bireylerin bu riskler neticesinde tehlikede olduğu algısı yaratılmaktadır. Çoban Keneş’e (2016) göre haber başlıklarında kimin sözü olduğunun belli olmadığı ve tırnak içine alınmaksızın kullanılan ifadelerin genel bir kanı gibi dolaşıma sokulması, sığınmacılar hakkında yer alan haberlerin “haklılaştırılarak yaygınlaştırılmasına aracılık etmektedir” (Çoban Keneş, 2016, s.262). van Dijk’ a göre ise haber temsillerinde yer alan metaforik anlatım, bir yandan göç sürecine katılanların ev sahibi ülkeye girişini “risk” olarak aktarırken diğer yandan göçün bütünüyle bir “risk” oluşu çerçevesinde sunulmasına yol açmaktadır (van Dijk, 2005).

Araştırmaya katılan kadınların genellikle medyayı takip etmedikleri, erkeklerinse ülkelerinden haber almak için haberleri takip ettikleri görülmektedir. Haberleri takip eden 11 katılımcıdan sadece 3’ü Türkiye kanallarını takip ettikleri, medyayı takip eden diğer katılımcıların ise BBC ve TRT’nin genellikle Youtube ve haber siteleri üzerinden haberlere eriştikleri görülmektedir. Katılımcılar çalışma grubunda yer alan gazetelerin haberlerini takip etmemektedir. 28 katılımcıdan 17’si haberleri takip etmediklerini belirtmiştir. Haberleri takip etmeyenlerin geneli neden olarak çalışma saatlerinin yoğunluğundan bahsederken, bazıları dil bilmediklerini ya da çok hızlı konuşulduğu için anlayamadıklarını belirtmiş bir kısmı da herhangi bir neden sunmamışlardır. Başka bir açıdan katılımcılar haber temsillerinin ev sahibi toplum ile aralarındaki uyum sürecini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca Afgan sığınmacılar hakkında yapılan haberlerin olumsuzluğunun kendi travmatik geçmişlerini yeniden hatırlattığını ve bu nedenle haber izlemek istemedikleri ifade etmektedirler.

Bauman, Goffman’ın (1968) “damga” kavramını referans alarak sığınmacıların damgalanma sonucu yaşanan iki muhtemel etkiden söz etmektedir. Afgan sığınmacılar üzerinde ortaya çıkan kırılğan psikolojiyi bu etkiler bağlamında anlamak da mümkündür. Birincisi, damgalanan kişi ya da grubun öznelliğinin darbe alarak özsaygısının zedelendiği, buna bağlı olarak kendisini küçümseme ve hor görme eğilimi ile utancın süreklilik kazanmasını ifade eder. Bu noktada Bauman’a göre, damgalanan kişi ya da gruplar, “daha geniş bir toplum” hakkında oluşan yargıları kabul ettiğinde sıklıkla depresyon ve çaresiz kalma söz konusu olmaktadır (Bauman, 2016, s.38). Afgan sığınmacıların haberleri olumsuz temsiller barındırması nedeniyle takip etmemeleri, sıklıkla kurbanlaştırıldıkları, nesneleştirildikleri ve kriminalize edildikleri haber temsillerinden kaçınmalarına işaret etmektedir. Bu durumun “daha geniş bir toplum”u ifade eden “Afgan” haberlerinin olumsuz dilinden kaynaklanması nedeniyle ortaya çıktığı söylenebilir. Bauman’a göre ikinci muhtemel etki, damgalanmaya karşı verilen “tepki”dir. Bu tepki, damgalayanın tamamen haksız olduğu ve intikamı önceleyen “incitici ve saldırgan” bir algı ile ortaya çıkmaktadır (Bauman, 2016, s.38). Afgan sığınmacıların medyadaki olumsuz

haber temsilieri neticesinde haberleri takip etmemeleri ve Türk medyasına karşı duyarsızlaşmaları bu şekilde de açıklanabilmektedir. Bauman, Goffman'ın "damga" kavramından hareketle bir üçüncü muhtemel etkinin de var olabileceğini ifade etmektedir:

"Kendisinden gerçekte talep ettiklerimizi yaşama başarısızlığının görece farkına varamamış bir kişi yabancılaşma içinde yalıtılmış ve kendi kimlik inançlarıyla korunaklı olarak kendisini tam manasıyla normal bir insan olarak hissedebilir ve asıl bizim yeterince normal olmadığımızı düşünebilir" (akt. Bauman, 2017, s.38).

Bu bağlamda, Afgan sığınmacıların çekingen ve kapalı bir grubu temsil etmelerine ek olarak, hak taleplerini dile getiremeyen ve kendilerini ev sahibi ülke karşısında güçsüz gördüklerini dile getirdikleri bulgulanmıştır. Araştırma kapsamında görüşülen katılımcılardan birinin, Türkiye'de kendilerini özgür hissetmediklerini bu yüzden medya aracılığıyla hak taleplerinin dile getirilmesinin gereksiz olduğunu ifade etmesi dikkat çekicidir. Başka bir katılımcı ise düzensiz göçmenlerin çoğunlukta olması nedeniyle geri gönderilme gibi yasal sonuçlarının olabileceği düşüncesiyle çekimser olduklarını ifade etmiştir. Bu noktadan hareketle, Goffman'ın (1968) damgalananın kendisi karşındakini "yeterince insan görmediği" tezi anlam kazanmaktadır.

Sonuç olarak, Afgan sığınmacıların haberlerde çoğunlukla olumsuz temsil edilmeleri ev sahibi ülke ve sığınmacılar arasındaki etkileşimi olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Bunun yanı sıra iş hayatındaki zorluklar, göç deneyimlerinin meydana getirdiği kırılğan psikoloji, ötekileştirme vb. sosyal bütünleşmedeki aksaklıklar sonucunda toplumsal beklentilerinin azaldığı söylenebilmektedir. Bu doğrultuda medya temsillerindeki olumlu ifadeler ve kimlik edinim süreçlerinde toplumsal kabulün önemli etkenler arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Kaynakça

- Akdoğan, E., & Atalay, M. (2017). Avrupa Birliği'ni Değişime Zorlayan Güç: Göç. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), 2371-2390.
- Alemi, Q., Stempel, C., Koga, P. M., Smith, V., Danis, D., Baek, K., & Montgomery, S. (2017). Determinants of health care services utilization among first generation afghan migrants in Istanbul. *International journal of environmental research and public health*, 14(2), 201.
- Bauman, Z. (2016). *Kapımızdaki Yabancılar*. (E. Borca, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bozkurt Polat E., Özbey, S., Köyçeğiz Gözeler, M., & Türkmen, S. (2020). 60-72 Aylık Göçmen Afgan Çocuklara Uygulanan Sosyal Uyum ve Beceri Programının Etkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 1-25.
- Bozok, N., & Bozok, M. (2020). "Pandemi Mevcut Sorunları Derinleştirdi": İstanbul'da Kayıtdışı Afgan Göçmenler, Sağlık, Hastalık ve Covid-19 Pandemisi. *Göç Dergisi*, 7(2), 165-188.
- Campbell, C. (2013). *Günah Keçisi*. (G. Kastamonulu, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çakmak, F., & Bilişli, Y. (2019). İdeoloji, Söylem ve İletişim Çalışmalarında Ruth Wodak. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 99-124.
- Çoban Keneş, H. (2016). Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 253-280.
- Derrida, J. (2012). "Konuksev(-er/-mez-)lik". Ö. Sözer, & F. Keskin (Dü) içinde, *Pera Peras Poros - Jacques Derrida ile Birlikte Disiplinlerarası Çalışma* (s. 43-71). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

- Doğan, N., Süleymanoğlu Kürüm, R., Bekâroğlu, E., & Cin, M. (2020). *İstanbul Göç Araştırması*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Doğan, Y. (2019). Trabzon'da Yaşayan Afganistan Uyraklı Sığınmacıların Göç Deneyimleri. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 5(7), 11-29.
- Erdoğan, M., Kavukçuer, Y., & Çetinkaya, T. (2017). Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı. *Freedom Research Association Liberal Perspective: Analysis*, 5, 6-26.
- Eryurt, M. A., & Koç, İ. (2017). *Türkiye' de Afganistan Uyraklı Uluslararası Koruma Başvurusu ve Statüsü Sahipleri Üzerine Analiz: Türkiye'ye Geliş Sebepleri, Türkiye'de Kalışları, Gelecek Planları ve Amaçları Araştırması*. Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi.
- Geyik Yıldırım, S. (2018). Göç ve Afganlar: İstikrarlı Mülteciler. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 128 - 159.
- Geyik Yıldırım, S. (2020). Göçün Eksilmeyen Aktörleri: Afganlar. S. Sallan Gül, S. Dedeoğlu, & Ö. Kahya Nizam (Dü) içinde, *Türkiye' de Mültecilik, Zorunlu Göç ve Toplumsal Uyum* (s. 394-408). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Gezik, Z. (2019). Suriyeli Göçmenlerin Anaakım Medyada Temsili (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- GİGM, (2021). Dünya Mülteciler Günü Mesajı. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Haziran 20, 2021 tarihinde <https://www.icisleri.gov.tr/goc-idaresinden-dunya-multeciler-gunu-mesajiadresinden> alındı
- Gladwell, C., & Elwyn, H. (2012). Broken Futures: Young Afghan asylum seekers in the UK and in their country of origin. London: Refugee Support Network.
- Goffman, E. (1968). Stigma and Social Identity. E. Goffman içinde, *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Londra: Penguin Books.
- Göker, G., & Keskin, S. (2016). Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili. İletişim ve Kuram Araştırma Dergisi, 41, 229-256.
- Göktuna Yaylacı, F. (2017). Eskişehir Yerel Basınında "Mülteciler" ve "Suriyeliler". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 1-40.
- http-1. (2020, 11, 16). Göç Gündemi #27 - Dr. Emel Öz dora Akşak - Medyada Mülteci Yansımaları. 11 23, 2020 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=MCQVu9uW9K4> adresinden alındı
- İçduygu, A., & Aksel, D. (2012). *Türkiye' de Düzensiz Göç*. IOM.
- İnal, A. (1996). Haber Okumak . İstanbul: Temuçin Yayınları.
- Kaya, A. (2009). *İktidar yumağı: medya, sermaye, devlet*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kaya, A. (2015). Giriş: Farklı Göç Türlerini Yaşayan Ülke:Türkiye. L. Körükmez, & İ. Südaş (Dü) içinde, *Göçler Ülkesi* (s. 15-26). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kolukırık, S. (2009). Mülteci ve Sığınmacı Olgusunun Medyadaki Görünümü: Medya Politigi Üzerine Bir Değerlendirme. *Gaziantepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 1-20.
- Lipson, JG, & Omidian, P. (1997). Afghan refugee issues in the US social environment. *Western Journal of Nursing Research* 19(1), 110-126.
- Lortoğlu, C. (2019). "Beklenmeyen Misafir": Suriyeli Mültecilerin Medyada Temsili . Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Mghir, R., & Raskin, A. (1999). The psychological effects of the war in Afghanistan on young Afghan refugees from different ethnic backgrounds. *International Journal of Social Psychiatry*, 45(1), 29-36.
- MMC. (2020). *Bilinmeyen İstikamet Türkiye' de İlerleyen Afganlar*. MMC Orta Doğu Araştırma Özeti. Kasım 30, 2020 tarihinde http://www.mixedmigration.org/wp-content/uploads/2020/06/115_destination_unknown_policy_brief_tr.pdf adresinden alındı
- Muller, P. (2008). Connections and disconnections: How Afghan refugees in the Netherlands maintain transnational family relations. *Gender, Technology and Development*, 12(3), 389-411.
- Omeri, A., Lennings, C., & Raymond, L. (2006). Beyond asylum: implications for nursing and health care delivery for Afghan refugees in Australia. *Journal of Transcultural Nursing*, 17(1), 30-39.
- Omidian, P. (1994). Life out of context: Recording Afghan refugees stories. *Reconstructing lives, recapturing meaning: Refugee identity, gender, and culture change*, 151-178.

- Öztürk, R. E. (2019). Türkiye'deki Mülteci Ve Sığınmacılara Dair Çevrim İçi Medya Söylemlerinin Karşılaştırılması. E. Eke, & H. H. Aygül (Dü) içinde, *21.Yüzyılda Uluslararası Göç ve Mülteciler: Bir Türkiye Perspektifi* (s. 329-364). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Rodan, D., & Lange, C. (2008). Going overboard? Representing Hazara Afghan refugees as just like us. *Journal of Intercultural Studies*, 29(2), 153-169.
- Sallan Gül, S., Dedeoğlu, S., & Kahya Nizam, Ö. (2020). *Türkiye' de Mültecilik, Zorunlu Göç ve Toplumsal Uyum*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Slewa-Younan, S., Yaser, A., Guajardo, M. G. U., Mannan, H., Smith, C. A., & Mond, J. M. (2017). The mental health and help-seeking behaviour of resettled Afghan refugees in Australia. *International journal of mental health systems*, 11(1), 1-8.
- Stack, J. A., & Iwasaki, Y. (2009). The role of leisure pursuits in adaptation processes among Afghan refugees who have immigrated to Winnipeg, Canada. *Leisure Studies*, 28(3), 239-259.
- Türe , E., Kagan, M., Atalay, M., & Alkan , G. (2020). Türk Okullarında Afgan Öğrenci Olmak: Fenomenolojik Bir Çalışma. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 173 - 186.
- UNHCR. (2021a). Global Trends Forces Displacement in 2021. UNHCR. Kasım 27, 2021 tarihinde <https://www.unhcr.org/globaltrends2019/> adresinden alındı
- UNHCR. (2021b). UNHCR Türkiye İstatistikleri. Aralık 15, 2021 tarihinde <https://www.unhcr.org/tr/unhcr-turkiye-istatistikleri> adresinden alındı
- van Dijk, T. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*, 4(2), 249-283.
- van Dijk, T. (2000). On the Analysis of Parliamentary Debates on Immigration. Amsterdam. doi:doi.org/10.1075/z.148.29wod
- van Dijk, T. A. (2005). Discourse analysis as ideology analysis. In *Language & peace* (pp. 41-58). Routledge.
- Vardal, Z. (2015). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 132-156.
- Wright, T. (2004). Collateral coverage: Media images of Afghan refugees, 2001. *Visual Studies*, 19(1), 97-112.
- Yaser, A., Slewa-Younan, S., Smith, C. A., Olson, R. E., Guajardo, M. G. U., & Mond, J. (2016). Beliefs and knowledge about post-traumatic stress disorder amongst resettled Afghan refugees in Australia. *International journal of mental health systems*, 10(1), 1-9.
- Yeşil, V. (2020). *Küresel Yer Değiştirmenin Sosyal Boyutu Afgan Sığınmacılar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH

Media Representations of Afghan Refugees in Turkey from Afghan Refugees Perspective

The inception of migration process between Turkey and Afghanistan dates back to the early 1980s. In 1982, 400 people from Afghan citizens of Turkish descent were brought to Turkey via Pakistan. The number of immigrants who came in this way reached 5,000 people in the same year. Migration from Afghanistan to Turkey continues today. According to the Directorate General for Migration Management or DGMM (2021), those coming from Afghanistan forms the largest proportion of irregular migrants to Turkey. In other words, Afghan asylum seekers (49,952) take the first place in the number of irregular immigrants to Turkey. However, research on Afghans is relatively scarce. Afghan asylum seekers, who have had presence in Turkey for years and constitute the second largest refugee group, have generally been neglected in the migration literature until the EU and Turkey border tensions in 2016, since they do not represent a mass migration movement. However, following this

date, studies on migration experiences and integration processes started to gain momentum. Therefore, the relative invisibility of Afghan refugees in terms of media and academic research, as well as the fact that their migration experiences and the way they are represented in the Turkish national media have not been adequately examined, constitute the main starting point of this research. In this context, this research focuses on Afghan asylum seekers, who are generally less visible in the forced migration and integration literature in Turkey. The research was designed as a two-dimensional qualitative study in order to analyze the meaning of being an Afghan asylum seeker in Turkey in the context of media representations. In the first dimension, the media representations were examined, while in the second dimension, the views of Afghan refugees on media representations were examined. In the research, news representations of Afghan refugees were examined through *Hürriyet*, *Sabah* and *Sözcü* newspapers. A total of 676 news, 447 from *Hürriyet* Newspaper, 196 from *Sabah* Newspaper and 33 from *Sözcü* Newspaper, were evaluated as part of the research. The news determined through purposeful sampling were analyzed based on critical discourse analysis. In the second dimension of the data collection process, interviews were conducted with Afghan refugees in Konya. It was thought that Konya's hosting of refugees as a satellite city for many years and being one of the first ten provinces with the highest number of refugees in Turkey would be meaningful for the research. Based on this, in-depth interviews were conducted with 28 participants, 9 women and 19 men, who were reached by purposeful sampling and snowball technique. The findings of the study showed that the number of news about Afghan refugees in the newspapers in the study group has increased in recent years. According to the findings, Afghan refugees are generally represented negatively in the news.

The features of the discourse in the analyzed news were evaluated over five main themes. These are "The Line Separating Death and Life", "Guests Creating Risk Environment", "Country of Refuge", "Ways to Increase Impact" and "Not Accepted at International Borders". It has been determined that a negative language is generally used regarding Afghan refugees in the news. Mostly, news representations related to the "Guests Creating Risk Environment" stand out. In the news featuring this theme, Afghan asylum seekers are generally identified with the risk presented as individuals who are increasing in number and considered to be a possible source of crime. The opinions of the participants about their representation in the media are generally shaped by whether they follow the news or not. Language deprivation and psychological influence were stated as the main reasons why the participants did not follow the media. To sum up, it is known that the negative representation of Afghan refugees in the news adversely affects the interaction between the host country and the refugees. In addition, it can be said that social expectations have decreased as a result of difficulties in business life, fragile psychology caused by migration experiences, marginalization and disruptions in social integration. Accordingly, it has been concluded that positive expressions in media representations and social acceptance in identity acquisition process are among the important factors.

EK-1: KATILIMCILARIN PROFİLİ

KATILIMCI-1: Erkek, 22 yaşında, bekar, Türkmen, öğrenci, 800 TL aylık gelir (burs), YTB Öğrenci , 3 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-2: Erkek, 21 yaşında, bekar, Özbek, çiftçi, 2500 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 1 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-3: Kadın, 31 yaşında, bekar, Türkmen, çocuk bakıyor, 700 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 8 yıldır Türkiye' de yaşıyor

KATILIMCI-4: Erkek, 75 yaşında, evli, Türkmen, seyyar satıcı, 400-500 TL aylık gelir, TC. Vatandaşı, 25 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-5: Kadın, 27 yaşında, evli, Özbek, terzi, 300-400 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 6 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-6: Erkek, 22 yaşında, bekar, Hazara, Öğrenci, 800 TL aylık gelir (burs), YTB Öğrenci, 3 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-7: Erkek, 44 yaşında, evli, Tacik, çoban, 3000 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 4 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-8: Erkek, 23 yaşında, evli, Peştun, inşaatta çalışıyor, 950 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 2 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-9: Kadın, 56 yaşında, evli, Özbek, çalışmıyor, aylık gelir yok, uluslararası koruma, , 6 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-10: Kadın, 26 yaşında, evli, Türkmen, çalışmıyor, aylık gelir yok, uluslararası koruma, 5 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-11: Erkek, 36 yaşında, evli, Türkmen, sanayide çalışıyor , 1300 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 5 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-12: Kadın, 51 yaşında, bekar, Hazara, temizlik işleri, 550 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 12 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-13: Erkek, 24 yaşında, bekar, Türkmen, nakliyecilik yapıyor, 600-800 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 3 buçuk yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-14: Erkek, 44 yaşında, evli, Afgan, bekçi, 2600 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 7 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-15: Erkek, 21 yaşında, bekar, Tacik, inşaatta çalışıyor, 1700 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 2 buçuk yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-16: Erkek, 27 yaşında, evli, Hazara, çoban, 3500 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 6 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-17:Kadın, 19 yaşında, bekar, Hazara, kuaförde çalışıyor, 450 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 1 buçuk yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-18: Erkek, 39 yaşında, evli, Türkmen, sanayide çalışıyor, 2850 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 11 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-19: Erkek, 32 yaşında, evli, Tacik, esnaf, 2500 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 9 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-20: Erkek, 65 yaşında, evli, Peştun, ayakkabı tamircisi, 1000 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 3 buçuk yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-21: Kadın, 43 yaşında, evli, Özbek, çalışmıyor, aylık geliri yok, uluslararası koruma, 8 aydır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-22: Erkek, 22 yaşında, bekar, Hazara, öğrenci, 800 TL aylık gelir (burs), YTB öğrenci, 1 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-23: Erkek, 25 yaşında bekar, Hazara, öğrenci, 800 TL aylık gelir (burs), YTB öğrenci, 3 buçuk yıldır Türkiye' de yaşıyor

KATILIMCI-24: Erkek, 20 yaşında, bekar, Özbek, günlük işlerde çalışıyor, 850-900 TL aylık gelir, kayıtsız/ düzensiz, 5 aydır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-25: Kadın, 20 yaşında, bekar, Özbek, öğrenci, 800 TL aylık gelir (burs), YTB öğrenci, 2 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-26: Kadın, 33 yaşında, evli, Afgan, bulaşıkçılık yapıyor, 750 TL aylık gelir, kayıtsız/ düzensiz, 2 buçuk yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-27: Erkek, 28 yaşında, evli, Arap, berber, 2000-2500 TL aylık gelir, uluslararası koruma, 4 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

KATILIMCI-28: Erkek, 41 yaşında, bekar, Türkmen, çiftçi, 2600 TL aylık gelir, kayıtsız/düzensiz, 5 yıldır Türkiye' de yaşıyor.

